

Gråsäl

Olle Karlsson och Björn Helander, Naturhistoriska riksmuseet

Gråsälstammen ökade i storlek även under 2004. I Östersjön som helhet räknades 17 640 gråsäl i Östersjön under pälshytesperioden i månads-skiftet maj/juni 2004. Ökningen av antalet säl är störst i Finland. Men fortfarande är det långt kvar till de ca 100 000 gråsäl som fanns i Östersjön vid 1900-talets början.

I Sverige räknades drygt 5 500 gråsäl, vilket är i nivå med år 2003. Över hela perioden 1990–2004 har sälbeståndet ökat med ca 7,5% per år, men ökningstakten tycks vara något högre för regionen Sörmland-Östergötland och något lägre för det sydligaste beståndet. Dock är dessa skillnader inte säkerställda statistiskt.

Den regionala fördelningen var följande:

250 i sydsverige

1 450 i Östergötland och Sörmland

2 300 i Stockholms skärgård

1 550 i Bottniska viken

INDEX FÖR BESTÅNDSUTVECKLING

Observera att räkningsresultaten skall betraktas som ett indexvärde som kan användas för att studera beståndets utveckling, inte som ett mått på den verkliga populationsstorleken. Alla säl byter inte päls samtidigt och sälarna kan tillbringa en viss tid i vattnet även under pälshytet. Samtidigt finns med nuvarande metodik en risk för att en del djur hinner förflytta sig mellan lokaler, och räknas mer än en gång.

Antalet räknade säl i de olika regionerna kan variera kraftigt mellan åren. Orsaken är att väder- och issituationen under räkningsperioden gör att sälarna föredrar olika liggplatser under pälshytet. Det är exempelvis välkänt att under år med mycket is under våren-försommaren kommer många säl genomgå pälshytet på isen. Inventering av isarna ingår inte i övervakningsprogrammet, vilket kan leda till att en mindre andel av beståndet räknas under år med

mycket is jämfört med år då isen är borta till räkningsperioden.

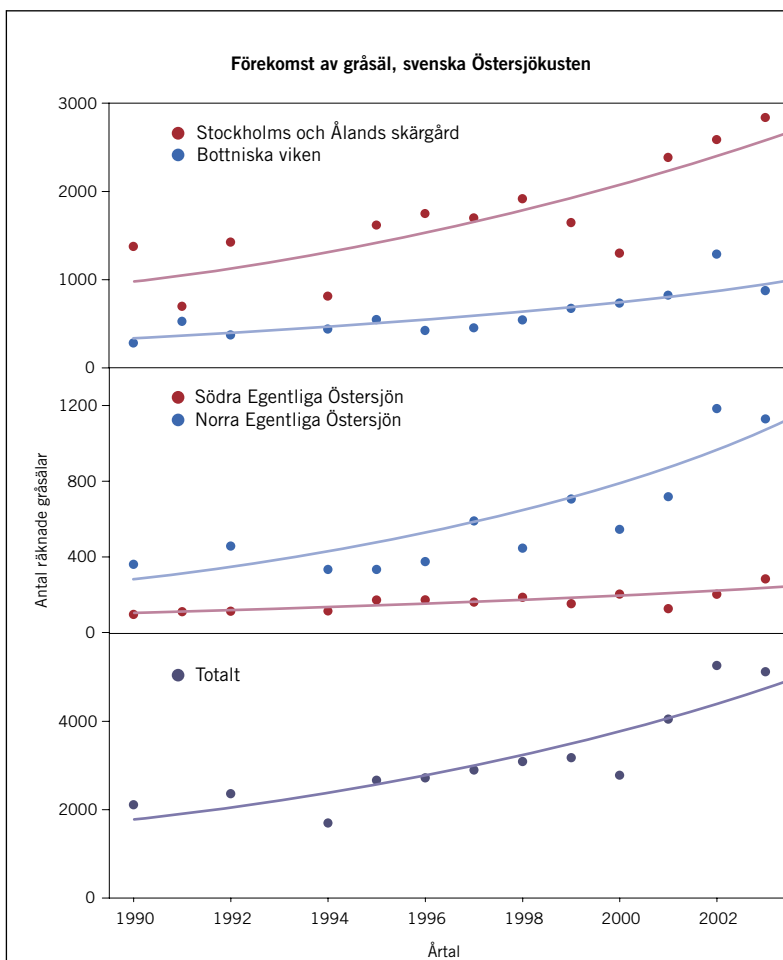
FLYGINVENTERING ÖNSKVÄRD

Under året räknades ca 900 säl på isen i Bottenviken och Norra Kvarken av finska forskare. Dessa djur skall adderas till de svenska och finska sälarna räknade på hållorna och ger sammanlagt ca 2 200 djur i Bottniska viken.

Även små förändringar i metodik kan leda till att resultatet påverkas. Exempelvis var inventeringsinsatserna fördelade över en längre period av sommaren i inledningen av programmet i början av 1990-talet. Detta gav färre inventeringar under pälshytes-

perioden då det största antalet säl ligger uppe. Därför blev troligtvis antalet räknade säl underskattat i början av 1990-talet jämfört med dagens inventeringar. Detta leder till en viss osäkerhet vid beräkningen av trenderna i beståndsutvecklingen. Det är sannolikt att den sanna ökningstakten i beståndet är något lägre än vad som redovisats. Den beräknade ökningstakten i beståndet bör alltså användas med försiktighet.

I Finland sker inventeringarna genom fotografering från flyg och räkning av antal djur från bilderna. I Estland och Sverige görs inventeringarna huvudsakligen genom direktobservationer från land eller

Gråsälbeståndet längs den svenska kusten tillväxer med i genomsnitt ca 7,5% per år.

The Swedish Baltic Grey seal Stock increases with approximately 7,5% a year.

båt. Även under en så kort period som två veckor, d.v.s. den tid inventeringarna pågår, hinner sälarna förflytta sig långa sträckor. För att minska risken för att samma sälar räknas två gånger har man vid sammanläggningen av resultat från närliggande områden ytterligare minskat tidsintervallet mellan räkningarna. Att räkna sälar från båt eller från land, som i Sverige och i Estland, medför dels en

ökad risk för dubbelräkningar eftersom det tar tid att täcka in hela kuststräckan, dels ökande svårigheter att korrekt uppskatta antalet i djur i de allt större grupperna.

En harmonisering av inventeringsmetodiken, det vill säga en övergång till flyginventeringar inom hela Östersjön är därför önskvärd. Det är också angeläget att kunna täcka in de sista isarna vid inventeringarna, nå-

got som bara kan ske med hjälp av flyg. Flyginventeringar medför också en säkrare skattning eftersom djuren räknas från flygbilder och inte från båt eller land, och ger en möjlighet till kvalitetssäkring av data genom lagring av bilderna.

Foto Anna Roos